ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Експертиза наркотичних, отруйних та вибухових речовин»

на 2026-2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс,2 семестр
Освітня програма/спеціалізація	Товарознавство і комерційна діяльність
Спеціальність	D7 Торгівля
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Ступінь вищої освіти	магістр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну **Гнітій Надія Володимирівна**
науковий ступінь і вчене звання,
посада старший викладач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

Контактний телефон	+38-066-771-20-32
Електронна адреса	nadyagnitiy@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.tpt.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Оволодіння системними теоретичними знання та практичними навичками з ідентифікації, аналізу та експертної оцінки наркотичних, отруйних (токсичних) та вибухових речовин у контексті криміналістики, санітарно-гігієнічної та промислової безпеки, а також озброїти їх розумінням нормативно-правових, етичних та процедурних аспектів експертизи.
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції 12 год., практичні заняття 28 год., самостійна робота 110 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом

Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді з рефератами та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота Підсумковий контроль: залік (ПМК)
Базові знання	Знати теоретичні основи проведення експертизи за допомогою хімічних та фізико- хімічних методів аналізу; знати принципову схему хімічної експертизи товарознавчих об'єктів та оформлення результатів досліджень у вигляді експертного висновку; вміти виявляти залежності між складом та властивостями речовин; вибирати методи аналізу, виходячи з особливостей проби, яку потрібно аналізувати; проводити пробо відбір, попередній аналіз, виконати тестування проби.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
РН01. Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності. РН02. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва та торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення. РН03. Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети. РН05. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва та торгівлі. РН08. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень. РН10. Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких та торговельних структур за умов	ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій та торговельній діяльності СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва та торгівлі. СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

невизначеності та ризиків.	

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Теоретико-методичні основи, основний зміст та призначення експертизи наркотичних, отруйних та вибухових речовин		
Тема 1. Митні лабораторії. якісний і функціональний аналіз органічних сполук	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Підготувати доповіді на теми: «Структура та функції митних лабораторій у системі контролю органічних речовин», «Методи якісного аналізу органічних сполук у митній експертизі», «Функціональний аналіз органічних речовин: принципи, значення та приклади застосування»
Тема 2. Фізико-хімічні методи дослідження органічних сполук	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Підготувати доповіді на теми: «Хроматографічні методи аналізу органічних речовин: можливості та обмеження», «Спектроскопічні методи у дослідженні органічних сполук», «Мас-спектрометрія в ідентифікації органічних речовин»
Тема 3. Нітрогеновмісні органічні сполуки	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Підготувати доповіді на теми: «Структурні особливості нітрогеновмісних органічних сполук», «Методи аналізу та ідентифікації нітрогеновмісних речовин», «Біологічна активність і практичне застосування нітрогеновмісних сполук»
Тема 4. Гетероциклічні сполуки	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи;	Підготувати доповіді на теми: «Класифікація гетероциклічних сполук та їх хімічні властивості», «Методи дослідження гетероциклів у аналітичній хімії», «Гетероциклічні структури в лікарських речовинах: хімічні аспекти»

	тестування	
Тема 5. Азотовмісні органічні сполуки. Нітросполук. Аміни	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота	Підготувати доповіді на теми: «Будова та властивості амінів: класифікація та аналітичні методи», «Нітросполуки: особливості будови, реакційна здатність та визначення», «Токсикологічна оцінка азотовмісних органічних речовин»
Модуль 2. Класифікація та експертиза небезпечних речовин		
Тема 6. Міжнародна і національна система контролю за наркотичними засобами	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Підготувати доповіді на теми: «Хімічні особливості наркотичних засобів та їх аналітична ідентифікація», «Психотропні речовини: класифікація, механізми дії та методи виявлення», «Прекурсори наркотичних речовин: контроль обігу та експертні підходи»
Тема 7. Основні поняття та класифікація наркотичних засобів	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Підготувати доповіді на теми: «Міжнародна класифікація наркотичних засобів: принципи та критерії», «Правові основи визначення наркотичних речовин в Україні», «Систематика наркотичних засобів: хімічний та фармакологічний підхід»
Тема 8. Алкалоїди	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Підготувати доповіді на теми: «Хімічна природа алкалоїдів та їх структурна різноманітність», «Методи виділення та аналізу алкалоїдів з природної сировини», «Біологічна активність і застосування алкалоїдів у медицині»

Тема 9. Отруйні речовини, їх характеристика та методи аналізу	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Підготувати доповіді на теми: «Класифікація отруйних речовин та їх фізико-хімічні властивості», «Сучасні методи аналітичного контролю токсичних сполук», «Отруйні речовини у криміналістиці: підходи до виявлення»
Тема 10. Вибухові речовини та їх експертиза	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота	Підготувати доповіді на теми: «Хімічні характеристики вибухових речовин та механізми їх дії», «Методи ідентифікації вибухових матеріалів у експертній практиці», «Криміналістична експертиза вибухових речовин: етапи та інструментарій»

Інформаційні джерела

1. Іващенко О.Д. Експертиза наркотичних, отруйно-небезпечних та вибухових речовин [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу / О. Д. Іващенко, Ю. Б. Нікозять, Л. М. Копанцева. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 128 с.
2. Іващенко О.Д. Хімія і методи дослідження сировини та матеріалів : курс лекцій / О. Д. Іващенко. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2002. – 159 с.
3. Буряк Ю.В. Експертиза наркотичних речовин / Ю.В. Буряк, Ю.І. Геваза, О.П. Замошець. – Київ: Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2004. – 266 с.
4. Лойко Д.П. Науково-дослідна та експертна робота в товарознавстві і митній справі / Д.П. Лойко. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006 – 205 с.
5. Шиманський С.О. Дослідження наркотиків, поширених на території України / С.О. Шиманський. – Київ: МВС України, 2017 – 192 с.
6. Екологічна токсикологія // В.М. Шумейко, І.В. Глуховський, В.М. Овруцький, В.Я. Шевчук, О.В. Шумейко, В.В. Глуховський, О.В.Овруцький. – Київ: Столиця, 2008. – 204 с.
7. . Про утворення Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України: Постанова Кабінету Міністрів № 617 від 6 травня 1998 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/617-98-п.
8. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України від 15.02.1995 // Відомості Верховної Ради України. - 1995 р. – № 10. – Ст. 60 (із змінами № 531-IX від 17.03.2020, ВВР, 2020, № 16, ст.101).

9. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 06.04.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 28. – Ст. 222.
10. Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення : Закон України від 23.12.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 138.
11. Стецик Б. В., Гуцуляк Ю. В., Мархевка О. В. Методика розслідування кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [Навчальний посібник] / Б. В. Стецик, Ю. В. Гуцуляк, О. В. Мархевка та ін. – Львів : ЛьвДУВС, 2024. – 152 с
12. Guillemin Sébastien, Roxin Ana, Dujourdy Laurence, Journaux Ludovic. Knowledge-based Drug Samples' Comparison [Preprint] / Sébastien Guillemin, Ana Roxin, Laurence Dujourdy, Ludovic Journaux. – English. – ArXiv, 5 Jul 2024. – 23 с. – Режим доступу: https://arxiv.org/abs/2407.04317.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.
2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, якевключає перелік конкретних програмних продуктів: мультимедійні презентації, програмний засіб «OpenTest 2.0».
3. Дистанційний курс у системі дистанційного навчання ПУЕТ http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1337

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти. Завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadok-likvidacziyi-zdobuvachamy-vyshhoyi-osvity-akademichnoyi-zaborgovanosti.pdf

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та

підготовки практичних завдань в процесі заняття. В ПУЕТ діють:
Кодекс честі студента: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf
Положення про академічну доброчесність: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf
Положення про запобігання випадків академічного плагіату: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-zapobigannyavypadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf
Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:
Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf
Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf
Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf; інфографіка (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта): https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/.
Політика вирішення конфліктних ситуацій:
Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuaczij-u-puet.pdf
Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену: https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-apel_pidscontr.pdf
уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції: https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/
Політика підтримки учасників освітнього процесу:
Психологічна служба: http://puet.edu.ua/psyhologichna-pidtrymka-v-puet/
Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ: http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/
Уповноважений з прав корупції: https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/
Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	**Максимальна кількість балів**
Модуль 1 (теми 1-5): відвідування занять (5 балів); захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалузанять (5 бали); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи	50

(10 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	
Модуль 2 (теми 6-10): відвідування занять (5 балів); захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (5 бали); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (10 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	**Вид роботи**	**Бали**
1. Навчальна	1. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	10
2. Науково-дослідна	Участь у науковому гуртку	10
	Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	20

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 30 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	**Оцінка за національною шкалою**
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням навчальної дисципліни